

Български дарителски форум обединява, представлява и подпомага големите дарители (компани и фондации) в България от 2004 г.

Мисията на Български дарителски форум е да съдейства за формирането на положително отношение на обществото към дарителството, да развива благотворителността в България като работи за подобряване на средата за дарителство, да предоставя платформа за контакти между дарителите, за обмен и съгласуване на дарителски политики.

Български дарителски форум е член на WINGS – Световна мрежа за подкрепа на дарителите и партньор на CEENERGI – регионална инициатива в Централна и Източна Европа за развитие на корпоративното дарителство.

Благотворителността в България **през 2010 г.** **резюме**

Целта на настоящото проучване е да даде актуална информация за дарителството в България през 2010 г.

Данните в него се отнасят до три категории:

- Обеми на дарените ресурси – финансови и нефинансови;
- Области на даряване
- Получатели на дарения

Участници в проучването:

- Български и чуждестранни компании, действащи на територията на страната.
- Фондации, членове на Български дарителски форум.

Времеви обхват на проучването: календарните 2009 и 2010 година.

Време на провеждане на проучването: февруари – март 2010 година.

Методология на проучването:

За целта на проучването се използва анкета с 5 въпроса (четири търсеци количествена информация, и един – качествена), които се отнасят до промените, настъпили в обема на даренията и бенефициентите на даренията на компаниите и фондациите през 2010 година, спрямо 2009 година.

Първата част от проучването е свързано с положителни или отрицателни промени в обема на финансовите и нефинансовите дарения на компаниите. Като база за сравнение се взима общият паричен обем дарения за всяка една от категориите (финансови и нефинансови дарения), която формира 100 процента за 2009 година. Данните за 2010 година се изчисляват на база промяна в посочената за 2009 година сума, приета за 100% обем на даренията, отново представена в процентно съотношение.

Представени са и промените, настъпили в дарителската политика на компаниите, по отношение на областите на даряване и получателите на даренията през 2010 година, спрямо същите категории през 2009 година.

Втората част обхваща същите области на изследване за фондациите, членове на Български дарителски форум, и са използвани същите методи.

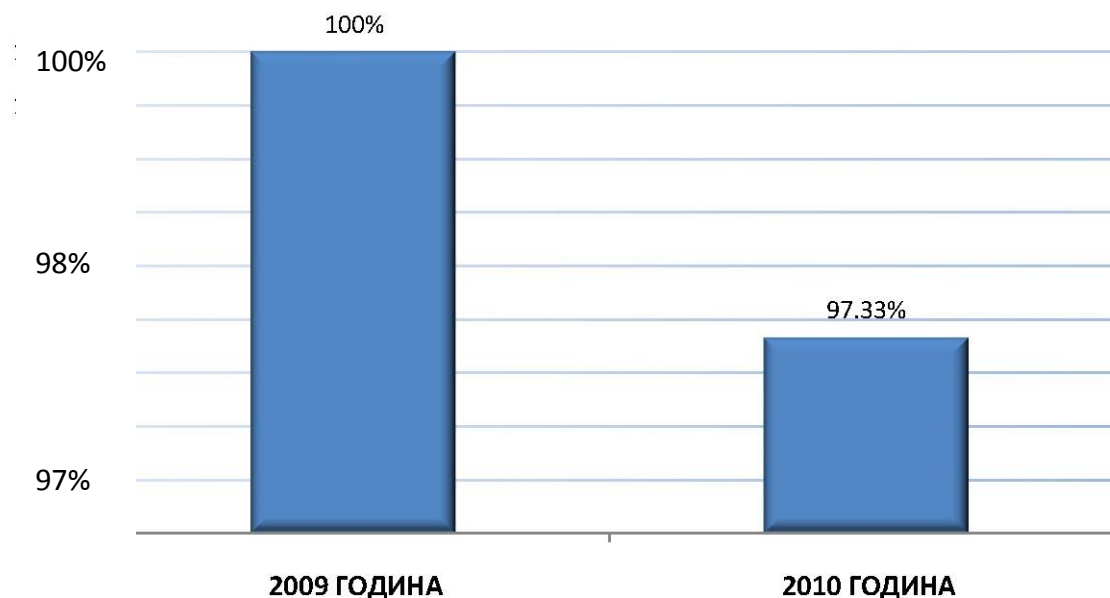
1. Компании

В проучването са включени 100 компании от различни браншове, които отговарят на следните критерии:

- Компанията да има последователна дарителска политика в последните 2 години, което може да докаже с официални документи;
- Компанията да има общ размер на финансови и нефинансови дарения в размер на 20 000 или повече лева, направени през последните 2 години, което да може да се докаже с официални документи.
- Дарителските инициативи на компанията в последните 2 години да са били публични и/или да са били свободно достояние на широката общественост, посредством медийни отразявания, рекламни материали или чрез електронната страница на компанията или други фирмени комуникационни канали.

1.1. Промяна в обема на финансови дарения на компаниите през 2010, спрямо 2009 година.

Обем на финансови дарения

НАМАЛЕНИЕ С 2.67%

През 2010 година не се наблюдава голямо намаляване на финансовите дарения от страна на участващите в проучването компании – спадът е 2.67 %, спрямо декларирания общ обем на даренията на същите компании през 2009 година.

В два от най-големите сектори в България, които имат и водещо място по отношение на дарителството в страната (според официалните данни през последните 3 години) – мобилни услуги (Виваком, Глобул и М-тел) и банков сектор (в проучването са участвали 7 банки от страната: Обединена Българска Банка, Пощенска Банка, Райфайзен Банк, Сити Банк, ДСК, Уникредит Булбанк и Първа Инвестиционна Банка), промените са следните:

Мобилни оператори: намаление с близо 27.5% на обема на финансовите дарения през 2010, спрямо 2009 година.

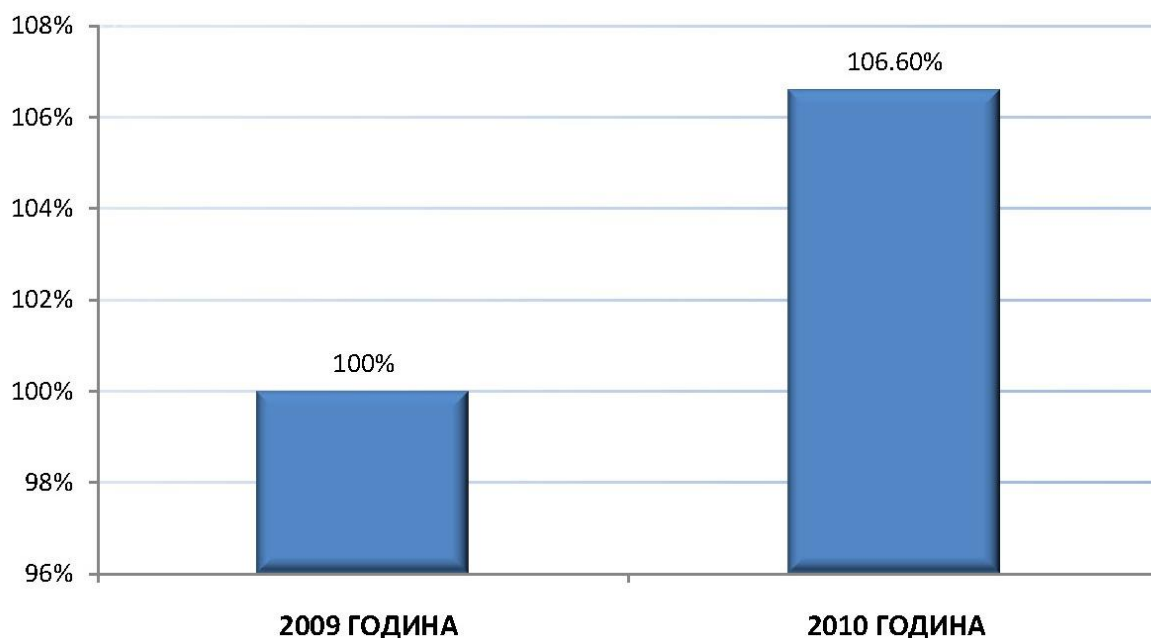
Банков сектор: намаление с близо 40% на обема на финансовите дарения през 2010, спрямо 2009 година.

Може да се направи извод, че финансовата криза оказва най-силно негативно влияние върху обема на паричните дарения най-вече при големите корпоративни дарители в България.

Добрата новина е, че компании от други браншове – представители на едрия и среден бизнес – бележат ръст на направените през 2010 година дарения спрямо даренията през 2009, което компенсира общото намаляване на размера на финансовите дарения и позволява техният обем през двете изследвани години да запази близки нива.

1.2. Промяна в обема на нефинансови дарения на компаниите през 2010, спрямо 2009 година.

Обем на нефинансови дарения

УВЕЛИЧЕНИЕ С 6.6%

За разлика от финансовите дарения, където се наблюдава (макар и малко) намаляване на общия обем дарения, нефинансовите дарения бележат покачване с 6,6% процента през 2010, спрямо 2009 година.

Тук тенденциите в двата избрани сектора – мобилни и банкови услуги – са следните:

Мобилните оператори не декларират значим спад или увеличение на обема на нефинансови дарения, като поддържат същите нива от 2009 година и през 2010.

При банковия сектор се наблюдава увеличение с 16.5% през 2010 година, спрямо общия обем на нефинансови дарения на представените банки през 2009 година. Заключение, което може да се направи е, че част от намаляването на финансовите дарения се компенсира с нефинансови такива, които банките могат да предоставят, като алтернатива на финансовата помощ.

1.3. Области на даряване*

В КОИ ОБЛАСТИ СТЕ ДАРЯВАЛИ НАЙ-МНОГО?

1. СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ – 50 %	5. ЕКОЛОГИЯ И ОКОЛНА СРЕДА – 18.2 %
2. ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА – 45.5 %	6. СПОРТ – 18.2 %
3. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ – 27.3 %	7. ИНФРАСТРУКТУРА – 9.1 %
4. КУЛТУРА И ИЗКУСТВО – 27.3 %	8. ЧОВЕШКИ ПРАВА И РАЗВИТИЕ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО – под 1 %

* Тук общата сума надхвърля 100%, тъй като компаниите са посочили повече от една област на дарение. Представените резултати са получени от съотношението брой анкетирани компании и посочените от тях области на дарение и отразяват най-предпочитаните области на дарения.

Като цяло областите на даряване през 2010 година не бележат резки промени спрямо същите през 2009 година – на първо място са социалните дейности – 50% от общия обем. При тях отново най-честите бенефициенти на дарение са дейности и институции, свързани с деца – деца в риск, деца, лишени от родителски грижи и деца от институции.

Важно е да се отбележи интересът на дарителите към сферата на образованието и науката, която е посочена като втората най-предпочитана област на дарение (45.5%). Тук трябва да се отбележи, че основните получатели на дарения не са образователните институции, а най-голямата

част от даренията са целеви или минават през посредничеството на граждански организации. Най-често даренията са под формата на стипендии за гимназиално, университетско или професионално образование и обучение на деца и младежи – от социални заведения, социално слаби, талантливи деца и др.

1.4. Получатели на дарения*

КОИ СА НАЙ-ЧЕСТИТЕ ПОЛУЧАТЕЛИ НА ДАРЕНИЯ?

1. СОЦИАЛНИ ИНСТИТУЦИИ – 68 %
2. ГРАЖДАНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ – 68 %
3. ОБЩИНИ – 40 %
4. ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА – 28 %
5. ОБРАЗОВАТЕЛНИ ИНСТИТУЦИИ – 12 %

* Тук общата сума надхвърля 100%, тъй като компаниите са посочили повече от един получател на дарения. Представените резултати са получени от съотношението брой анкетирани компании и посочените от тях получатели на дарение и отразяват най-предпочитаните получатели на дарения.

При получателите на дарения тенденциите пряко кореспондират с предходната категория.

Най-честите бенефициенти са социални институции и граждански организации – с по 68%.

При първите (социалните институции) най-голям е обемът на даренията в полза на институции за деца, следвани от институциите за възрастни хора в пенсионна възраст.

Гражданските организации са подкрепяни в няколко основни сфери – образование, социални дейности и екология.

Тук е много важно да се отчете факта, че тенденцията гражданските организации или конкретни техни инициативи да получават дарения от бизнеса става основно чрез посредничество на фондации. В тези случаи те се явяват или директни партньори на бизнеса за организирането и изпълнението на конкретна инициатива, програма или проект, или са в ролята на предоставящи експертна помощ при избора за получатели на даренията или тяхното целесъобразно изразходване.

Повишаването на процента на гражданските организации като получатели на дарения чрез посредничеството на фондациите показва тенденцията, че бизнесът е все по-склонен да приема фондациите като равностоеен партньор в осъществяването на различни инициативи, както и за споделянето на общи ресурси в подкрепа на обществено значими каузи.

На последно място в тази категория са образователните институции – 12%, което е в пряка зависимост с предната категория (области на даряване). Корпоративните дарители са склонни да подпомагат все повече и повече конкретни инициативи (най-вече през фондации) и личности (най-вече под формата на стипендии за деца и младежи), включени в образователния процес, а не конкретни образователни институции като цяло.

2. Фондации

В категорията „Фондации“ са включени организации, членове на Български дарителски форум, които гарантират документално достоверността на предоставената информация. Тук критериите са сходни с тези при компаниите:

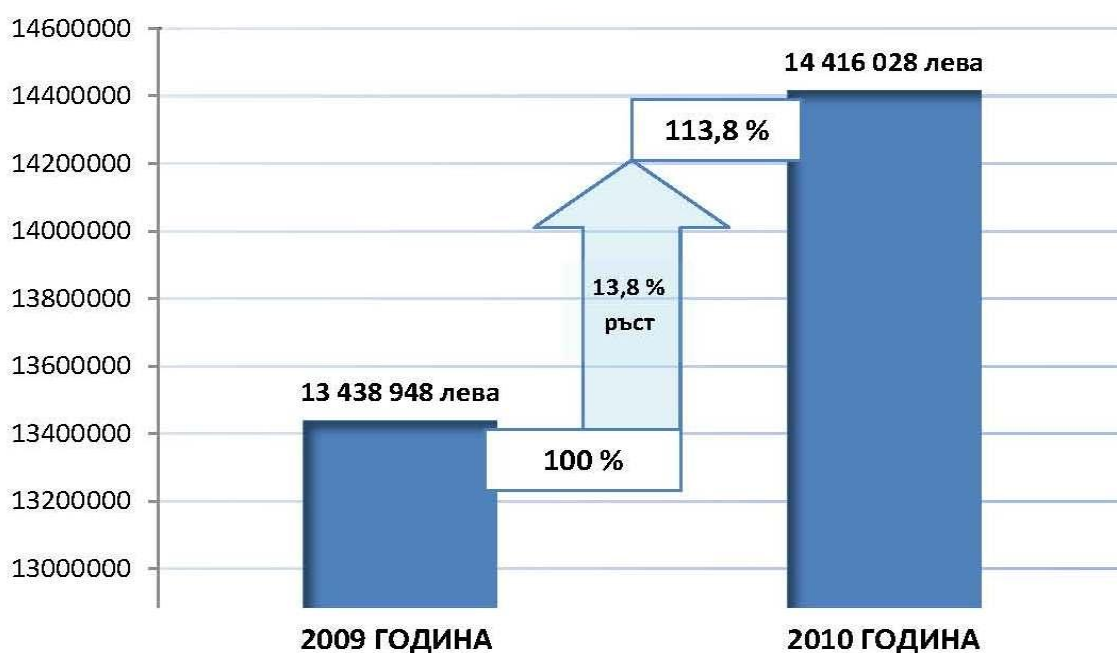
- Фондацията трябва да има последователна дарителска политика в последните 2 години, която може да бъде документално доказана;
- Обемът на направените финансови дарения да е не по-малък от 10 000 лева годишно за периода, обхванат в настоящето проучване;
- Дарителските инициативи на фондацията в последните 2 години да са били публични и/или да са били свободно достояние на широката общественост посредством медийни отразявания, рекламни материали

или чрез електронната страница на организацията или други комуникационни канали.

2.1. Промени в размера на финансовите дарения на фондациите през 2010, спрямо 2009 година.

Промени в размера на предоставените финансови дарения от фондациите

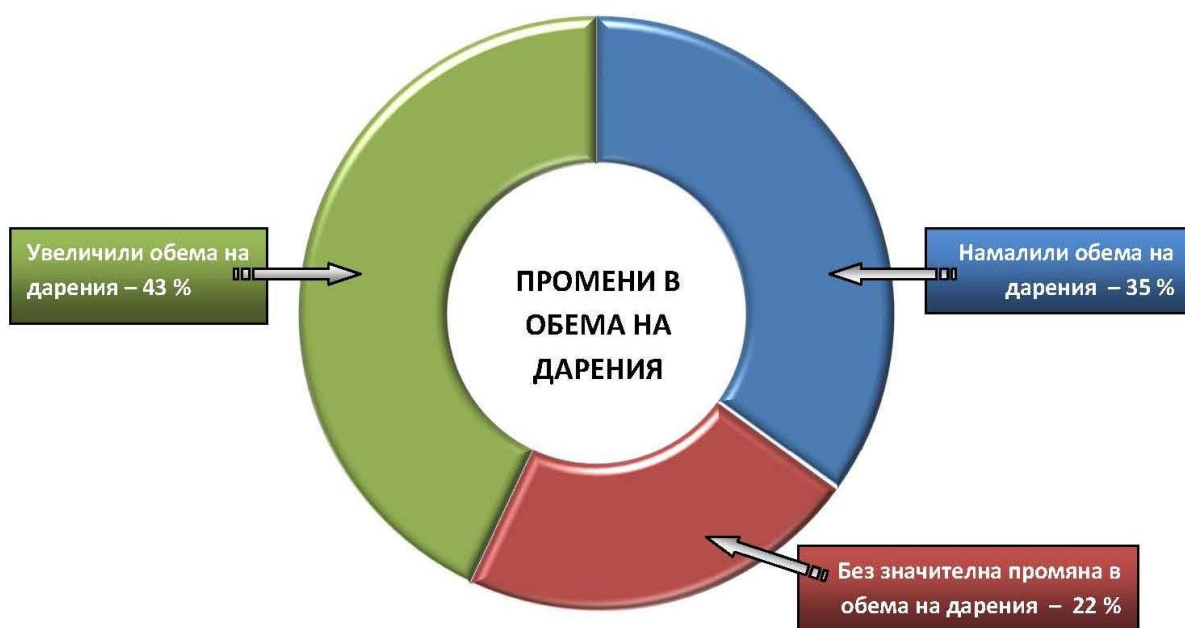

977 080 лева повече са дарили членовете на БДФ за социално значими каузи през 2010, спрямо общата дарена сума през 2009 година

За разлика от стопанските организации, които е нормално да са негативно повлияни от финансовата и икономическа криза в своята дарителска политика, фондациите бележат ръст в предоставянето на финансови дарения за обществено значими каузи.

Общият ръст на дарените средства за 2010 година е в размер на 977 080 лева, спрямо общата дарена сума от същите фондации за 2009 година, което прави повишение в размер на 13,8 %.

2.2. Промяна в обема на дарения от фондациите през 2010, спрямо 2009 година

1. УВЕЛИЧИЛИ ОБЕМА НА ФИНАНСОВИТЕ ДАРЕНИЯ – 43 %
2. НАМАЛИЛИ ОБЕМА НА ФИНАНСОВИТЕ ДАРЕНИЯ – 35 %
3. БЕЗ ПРОМЯНА В ОБЕМА НА ФИНАНСОВИТЕ ДАРЕНИЯ – 22 %

През 2010 година, въпреки положителния баланс в размера на финансовите дарения, близо 1/3 (35%) от фондациите са намалили обема на предоставяните от тях дарения, спрямо 2009 година.

Радващ е фактът, че все пак най-големият процент от фондациите – 43 %, включени в проучването, декларират увеличение на предоставяните от тях средства. Разпределяните през годината средства в подкрепа на граждански организации и инициативи са набрани посредством изпълнението на проекти и чрез подкрепата на представители на бизнеса.

Това е конкретен пример, че успешното партньорство между представителите на стопанския и нестопанския сектор е една от бъдещите алтернативи в развитието на филантропията в България.

2.3 Области на даряване*

В КОИ ОБЛАСТИ СТЕ ДАРЯВАЛИ НАЙ-МНОГО?

1. ЧОВЕШКИ ПРАВА И РАЗВИТИЕ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО – 39 %	5. ЕКОЛОГИЯ И ОКОЛНА СРЕДА – 11 %
2. ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА – 33 %	6. СПОРТ – 11 %
3. СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ – 33 %	7. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ – 5 %
4. КУЛТУРА И ИЗКУСТВО – 17 %	8. ИНФРАСТРУКТУРА – 5 %

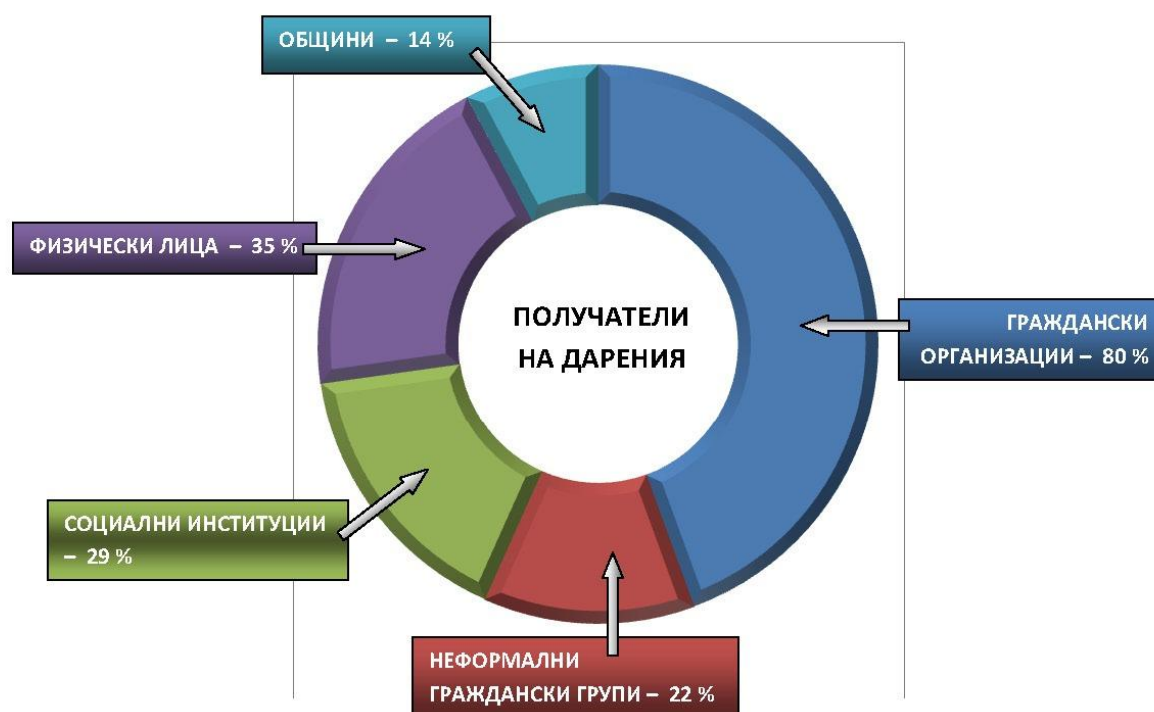
*Тук общата сума надхвърля 100%, тъй като фондациите са посочили повече от една област на дарение. Представените резултати са получени от съотношението брой анкетирани фондации и посочените от тях области на дарение и отразяват най-предпочитаните области на дарения.

В тази категория се забелязва най-големият дисбаланс между дарителските политики на компаниите и фондациите - последните са дарявали най-много в област „Човешки права и развитие на гражданското общество“ (39% от анкетираните фондации), а бизнесът е отделил за тази категория под 1% за цялата 2010 година. Изводът, който може да се направи е, че компаниите предпочитат да инвестират ресурси и средства в обществено значими каузи и дейности, които се предполага, че ще имат бърз и видим резултат.

Политиката на фондациите е друга – те предпочитат да насърчават активности, свързани пряко с развитието на гражданският сектор, което изисква повече време по отношение на произвеждането на положителни и видими резултати, а те често пъти са и трудно измерими.

По отношение на даренията в други области, зависимостта от предходната година се запазва – на второ място са образованието и науката и социалните дейности (с по 33%), а на последно място фондациите са посочили като най-малко предпочитана област на даряване инфраструктурата (под 1%) – област, приоритетна и в ресора на държавната политика.

2.4. Получатели на дарения*

КОИ СА НАЙ-ЧЕСТИТЕ ПОЛУЧАТЕЛИ НА ДАРЕНИЯ?

1. ГРАЖДАНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ – 80 %	4. НЕФОРМАЛНИ ГРАЖДАНСКИ ГРУПИ – 22 %
2. ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА – 35 %	5. ОБЩИНИ – 14 %
3. СОЦИАЛНИ ИНСТИТУЦИИ – 29 %	6. ОБРАЗОВАТЕЛНИ ИНСТИТУЦИИ – под 1 %

* Тук общата сума надхвърля 100%, тъй като фондациите са посочили повече от един получател на дарения. Представените резултати са получени от съотношението брой анкетирани фондации и посочените от тях получатели на дарение и отразяват най-предпочитаните получатели на дарения.

Най-честите получатели на дарения от фондациите през 2010 година са граждански организации – 80%. Организацията са подкрепяни в разнообразни сфери, като интересна разлика спрямо финансираните от компании сфери, са области като права на човека, проучвания и застъпнически кампании.

На второ място като получатели на дарения от фондации са физически лица (35%) – като най-често става дума за стипендии за образование или за скъпо струващо лечение, което не се покрива от НЗОК или няма фактическа възможност да бъде извършено в България.

На последно място са образователните институции (1%), което кореспондира с предпочитаните получатели на дарения от страна на компаниите – те подкрепят индивидуалното образование, а не образователните структури.

2.3. Ролята на външните донори в България за развитието на филантропията.

Безспорно най-големият външен дарител, представител на гражданския сектор, в България за двете последни години, е фондация „Америка за България“.

През 2010 г. са одобрени общо 105 гранта на обща стойност 21,1 милиона щатски долара. Допълнително през 2010 са направени благотворителни дарения на стойност 44 хиляди щатски долара, които са извън сумите за финансиране на проекти в приоритетните области на фондацията. Ето и статистиката за одобрените проекти по приоритетни области, финансирани през 2009 и 2010 година от фондацията в България:

3. Дарителство чрез кратки текстови съобщения (sms) и телефонни обаждания

Набирането на средства от благотворителни кампании чрез sms в България увеличава своя дял в общия размер на даренията. По данни от трите мобилни оператора общият брой на изпратените благотворителни sms-и и обаждания през 2010 г. са 4 000 000. Илюстрация на тази тенденция е и системата единен дарителски номер (DMS), чрез която кампании през 2009 г. са акумулирали 250 000 sms-а и 750 000 sms-а за 2010 г.

През 2010 г. в България има 9 активни номера, чрез които могат да се набират средства със sms. Въпреки позитивната тенденция внимание заслужават странични въпроси, свързани с отчетността и прозрачността на кампаниите с текстови съобщения. В ход е застъпническа дейност по отношение на премахване на ДДС от текстовите съобщения за благотворителни кампании с цел това да се превърне в устойчив и равнопоставен механизъм за набиране на средства.

4. Сравнително представяне

4.1. Получатели на дарения през 2010 година:

НАЙ-ПРЕДПОЧИТАНИ ПОЛУЧАТЕЛИ НА ДАРЕНИЯ	КОМПАНИИ	ФОНДАЦИИ
СОЦИАЛНИ ИНСТИТУЦИИ	68 %	29 %
ОБРАЗОВАТЕЛНИ ИНСТИТУЦИИ	12 %	под 1%
ОБЩИНИ	40 %	14 %
ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА	28 %	35 %
ГРАЖДАНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ	68 %	80 %
НЕФОРМАЛНИ ГРАЖДАНСКИ ГРУПИ	под 1 %	22 %

4.2. Области на дарения през 2010 година:

ПРЕДПОЧИТАНИ ОБЛАСТИ НА ДАРЯВАНЕ	КОМПАНИИ	ФОНДАЦИИ
СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ	50 %	33 %
КУЛТУРА И ИЗКУСТВО	27,3 %	17 %
ЕКОЛОГИЯ И ОКОЛНА СРЕДА	18,2 %	11 %
ИНФРАСТРУКТУРА	9,1 %	5 %
ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА	45,5 %	33 %
СПОРТ	18,2 %	11 %
ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	27,3 %	5 %
ЧОВЕШКИ ПРАВА И РАЗВИТИЕ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО	под 1%	39 %

Април 2011